

אוניברסיטת בר אילן
המחלקה למדע המדינה
מגמת תקשורת ציבורית

71-443-01 - "אינטרנט או איך לא ליפול ברשת?"
(קורס בחירה מקוון לתואר שני במגמת תקשורת – 2 ש"ש, תשס"ז)

ד"ר עטרה פרנקל-פארן

דואר אלקטרוני: ataraf@gmail.com
שעת קבלה: יום ראשון 12-14 (בתיאום מראש).

תיאור ומטרת הקורס

ההתקדמות בתחום המחשבים עתידה לשנות את העולם. הם עשו זאת זה מכבר, והם ימשיכו לעשות זאת בעתיד. האינטרנט – מערכת שעוצבה לשרידתה של אליטה צבאית-תעשייתית – הפכה למדיום חתרני ניאו-דמוקרטי המקדם את תרבות הסייבר. התוצאה היא תמורות בשלל תחומים שינותחו בהרחבה בשיעורים. מטרת הקורס הן: (א) להקנות מושגי-יסוד על המרחב המקוון, (ב) להעניק הבנה מעמיקה של התהליכים וההשפעות של עידן המידע ו-(ג) להכשיר את הסטודנטים להשתמש בידע התיאורטי לצורך התנהלותם כגולשים בגל העתיד.

למטרה זו ידונו מגוון נושאים ובהם: הארכיטקטורה של הרשת ושימושיה השונים, מנגנוני הניהול של האינטרנט, הפילוסופיות של הדיגיטליזציה, עולם הקהילות הוירטואליות, תרבות ההאקרים והקראקרים, תנועת התוכנה החופשית, טכנולוגיות הצפנה ו-P2P ועוד; כמו-גם ההשלכות הפוליטיות, התרבותיות, החברתיות, הכלכליות והמשפטיות של כל האמורים לעיל.

דרישות הקורס והרכב הציון:

א. **השתתפות בדיונים המקוונים.** במהלך השנה יתקיימו ארבעה דיונים מתוכם על כל סטודנט להשתתף בשלושה.

(30% מהציון)

ב. **הגשת תרגילים תקופתיים קצרים בנושאי ההרצאות.** במהלך השנה יימסרו חמישה תרגילים מתוכם על כל סטודנט להגיש שלושה.

(30% מהציון)

ג. **מבחן בית.** המבחן הפתוח יהיה על חומר ההרצאות ועל הביבליוגרפיה המפורטת בסילבוס (ר' לעיל).

(40% מהציון)

בנוסף לחובות הקריאה נדרשים הסטודנטים להתעדכן במהלך השנה באופן שוטף בהתפתחויות הנוגעות לנושאים הנלמדים (בין באמצעים מסורתיים כגון עיתונות, טלוויזיה וכדומה ובין באמצעות רשת האינטרנט). כמו-כן, תפנה המרצה למקורות עדכניים שיתפרסמו ברשת.

חובות הקורס

הקורס מחייב שליטה בהבנת הנקרא בשפה האנגלית וידע בסיסי בגלישה ברשת. קורס זה הינו מקוון ויועבר כולו באמצעות האינטרנט, למעט שני מפגשים פנים אל פנים (האחד בתחילת השנה והשני בסופה). מכאן, שעל הרשת להיות נגישה לסטודנט.

עם קבלת קוד אישי יוכל הסטודנט להיכנס מרחוק לאתר הקורס. תדרוך בשימוש באתר הקורס ניתן למצוא באתר עצמו <http://hl2.biu.ac.il>.

כל חומר הקורס (ובכלל זה הסילבוס, מערך השיעורים, התרגילים, ההפניות הביבליוגרפיות השוטפות, קבוצות-הדיון והמבחן) יופיע באתר.

רשימה ביבליוגרפית

חלק ניכר מחומר הקריאה מקוון ונגיש ישירות מהמחשב. עותקים קשיחים של הביבליוגרפיה נמצאים במקביל בספריית מדעי החברה.

ספרות עזר כללית: אנציקלופדיה ומילוני רשת -

Wikipedia: The Free Encyclopedia – http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Webopedia : Online Computer Dictionary for Computer and Internet Terms and Definitions – <http://www.webopedia.com/>

1. רשת האינטרנט 101- מבוא: מושגי יסוד והיסטוריה

Sterling, B. (ed.). (February 1993). "Short History of the Internet," *The Magazine of Fantasy and Science Fiction* (F&FS). Cornwall, CT – <http://w3.aces.uiuc.edu/AIM/blue/nethistory.html>

גולדמן ד. וא. גטניו. (1999). "קיצור תולדות האינטרנט" אצל שנער. עמ' 377-398.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736) וגם תדפיס 10992 (1118306)

רפאלי, ש. וג. ניוהייגן. (1996). "מדוע צריכים חוקרי תקשורת לחקור את הרשת" אצל שנער. עמ' 41-55.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736) וגם תדפיס 10993 (1118307)

שנער, ד. (עורך) (2001). *אינטרנט: תקשורת, טכנולוגיה, חברה, תרבות (מקראה)*. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה. פתח דבר: 15-38.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736) וגם תדפיס 10994 (1118308)

2. מהפכת האינטרנט: הפילוסופיה של הדיגיטאטי
שם שאול, נ. (21 באפריל, 1998). "מה זה טכנו-ריאליזם?"; הארץ-קפטן אינטרנט –
<http://neora.com/journal/captain/technorealism.htm>

Graham, G. (1999). *The Internet: A Philosophical Inquiry*. London & New York: Routledge. pp. 21-38.

ספריה לפילוסופיה GRA 004.678 (431195) וגם תדפיס 8635 (535363)

Clarke R. (November 1999). "Freedom of Information: The Internet as Harbinger of the New Dark Ages," *First Monday* 4(11) –
http://firstmonday.org/issues/issue4_11/clarke/#c6

Barlow, J. P. (1996). "A Declaration of the Independence of Cyberspace" –
<http://homes.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

A response to Barlow's declaration –

Bennahum, D. S. (2001). "United Nodes of Internet: Are We Forming a Digital Nation?" in P. Ludlow (ed.). *Crypto Anarchy, Cyberstates, and Pirate Utopias*. Cambridge, MA: MIT Press, pp. 39-45.

תדפיס 10995 (1118310) וגם 303.4834 LUD c (514995)

Barbrook, R. and A. Cameron (1995/2001). "Californian Ideology," *Online* –
<http://www.arpnet.it/chaos/barbrook.htm>

Keegan, P. (May 21, 1995). "The Digerati!," *The New York Times Magazine*, pp. 38-43 –
<http://www.tc.umn.edu/~jbshank/Digerati!.html>

Millarch, F. (1998). *Net Ideologies: From Cyber-liberalism to Cyber-realism* –
http://www.millarch.org/francisco/papers/net_ideologies.htm

3. ספר החוקים של הסייברספייס: חוקים ישנים לניהול עולם חדש מופלא/דרור, י. (2006). *הפוליטיקה של הטכנולוגיה*. פרק 10: ארכיטקטורה היא פוליטיקה –
<http://www.text.org.il/index.php?book=0604016>

--- (2006). "הרווח שבין טכנולוגיה לחופש", מתוך *הפוליטיקה של הטכנולוגיה*. ת"א: מפה. עמודים 66-69, 76-78.

שמו מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם עמ' 107-78 בתדפיס 11002 (1116763)

בירנהק, מ. (2005). "חורים ברשת: פורנוגרפיה, מידע ועיצוב מדיניות בסביבה הדיגיטלית" [פורסם בפוליטיקה 13. ע' 101]. *מגזין ברשת: ISOC-איגוד האינטרנט הישראלי* –
http://www.isoc.org.il/magazine/magazine3_5.html

קרניאל, י. (אוגוסט 2003). "פורנוגרפיה באינטרנט: עד כמה להגביל את ביטויה?" *פתוח-כתב עת בנושאי פוליטיקה, תקשורת וחברה* 5: 215-245.
כתב עת באולם 4 וגם תדפיס 9520 (583592)

עבודי, א. (5 במאי, 2006). "לחפש בעיניים פקוחות", *האייל הקורא-כתב עת לענייני תרבות ואקטואליה* –
http://www.haayal.co.il/story_2620

ברזילי-נהון, ק. וג. ברזילי. (2006). "חופש הביטוי המעשי והמדומיין באינטרנט: על בטלותה והולדתה המחודשת של הצנזורה", *שקט, מדברים!*: התרבות המשפטית של חופש הביטוי בישראל. (בעריכת מ. בירנהק). רמות –
<http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=14258&kwd=2421>

Johnson, D.R. & D.G. Post. (May 1996). "The Rise of Law in Cyberspace," *Stanford Law Review* 48 [Reprinted in Kahn & Neeson, *Borders in Cyberspace*]/ "The Rise of Law in Cyberspace," *First Monday* 1(1) – <http://www.firstmonday.dk/issues/issue1/law/>

Post, D.G. & D.R. Johnson. (February 2006). "The Great Debate — Law in the Virtual World," *First Monday* 11(2) – http://www.firstmonday.org/issues/issue11_2/post/index.html

רפאלי, ש. (26 בינואר, 2006). "חופש הביטוי". *גלובס-לוג-אין*: 30-31 – <http://sheizaf.rafaeli.net/>

רפאלי, ש. (10 באוגוסט, 2006). "חוק הגיונגל". *גלובס-לוג-אין*: 38-39 – <http://sheizaf.rafaeli.net/>

4. אדוני המטריקס: האקרים, קראקרים וסייבר-טרוריסטים

Levy, S. (April 15, 1982). "Hackers in Paradise," *Rolling Stone Magazine* 367: 42-51 –
http://www.designersnotebook.com/Scrapbook/Hackers_in_Paradise/hackers_in_paradise.htm

Raymond E.S. (2001/2004) - *How To Become A Hacker* –
<http://www.catb.org/~esr/faqs/hacker-howto.html>

--- (1998). "A Brief History of Hackerdom" –
<http://www.oreilly.com/catalog/opensources/book/raymond.html>

הכט, י. (נובמבר 2004). "האקרים: בין טכנופיליה לפשיעה ווירטואלית". *איגוד האינטרנט הישראלי* –
http://www.isoc.org.il/magazine/magazine5_2.html

דרור, י. (2006). "אקטיביסטים והאקטיביסטים", מתוך *הפוליטיקה של הטכנולוגיה*. ת"א: מפה. ע' 120-130.
שמור מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם תדפיס 10989 (1118300)

The Mentor. (8 January 1986). "The Hacker's Manifesto OR The Conscience of a Hacker," *Phrack* 1(7): [Http://reactor-core.org/hacker-manifesto.html](http://reactor-core.org/hacker-manifesto.html)

Doctor Crash. (1986). "The Techno Revolution," *Phrack* 1(6):
<http://www.phrack.org/phrack/6/P06-03>

Hannemyr, G. (February 1999). "Technology and Pleasure: Considering Hacking Constructive," *First Monday* 4(2) –
http://firstmonday.org/issues/issue4_2/gisle/index.html

Jordan T. & P. Taylor. (November 1998). "A Sociology of Hackers," *Sociological Review* –
http://www.isoc.org/inet98/proceedings/2d/2d_1.htm

Jesiek, B. K. (October 2003). "Democratizing Software: OS, the Hacker Ethic, and Beyond Fun," *First Monday* 8(10) –
http://firstmonday.org/issues/issue8_10/jesiek/index.html

סייבר-טרור: המשך המלחמה באמצעים חדשים?

רפאלי, ש. (20 באפריל, 2006). "ביטים של פחד". *גלובס-לוג-אין*: 30-31 – <http://sheizaf.rafaeli.net/>

Joshua G. (November 2002). "The Myth of Cyberterrorism," *Washington Monthly* –
<http://www.washingtonmonthly.com/features/2001/0211.green.html>

Gross, G. (November 5, 2003) "Cyberterrorist attack would be more sophisticated than past worms, expert says," *ComputerWorld* –
<http://www.computerworld.com/securitytopics/security/story/0,10801,86857,00.html>

Blau, J. (November 29, 2004). "The battle against cyberterror," *NetworkWorld* –
<http://www.nwfusion.com/supp/2004/cybercrime/112904terror.html>

צפייה/שמיעה מומלצת:

מושב בנושא "הרשת כתשתית טרור". (פברואר 2006). קטע וידיאו מהכנס העשירי השנתי של איגוד האינטרנט הישראלי – http://www.isoc.org.il/conf2006/videos/terror/main_files/0Media.html

Schneier, B. (April 2004). "Beyond Fear," *ITConversations* (34 minutes) –
<http://www.itconversations.com/shows/detail119.html>

5. תנועת התוכנה החופשית/הקוד הפתוח

ראימונד, א. ס. (2001). "הקתדרלה והבזאר". *איגוד האינטרנט הישראלי* –
http://www.isoc.org.il/magazine/magazine3_8.html

Bezroukov, N. (December 1999). "A Second Look at the Cathedral and Bazaar," *First Monday* 4(12) –
http://firstmonday.org/issues/issue4_12/bezroukov/index.html

צידן, א. (2004). "הגדרות וגישות שונות לקוד פתוח", מתוך *הקתדרלה והבזאר ועוד מאמרים על קוד פתוח וחופש המידע*, עמודים 25-31 –
http://y2hack4.org/book/pdfs/openheb_25_32.pdf

דרור, י. (2006). "קוד פתוח קוד סגור", מתוך *הפוליטיקה של הטכנולוגיה*. ת"א: מפה. עמ' 78-87, 89-92.
שמו מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם תדפיס (1116763) 11002

תרגומים של תנועת התוכנה החופשית:

ההגדרה של תוכנה חופשית – <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.he.html>

מדוע "תוכנה חופשית" עדיפה על "קוד פתוח" –

<http://www.gnu.org/philosophy/free-software-for-freedom.he.html>

מדוע על תוכנה להיות חופשית –

<http://www.gnu.org/philosophy/shouldbefree.he.html>

Rivlin, G. (November 2003). "Leader of the Free World (interview with Linus Torvalds)," *Wired* 11.11 –
http://www.wired.com/wired/archive/11.11/linus_pr.html

Barlow, J.P. (March 1994). "The Economy of Ideas: A Framework for Rethinking Patents and Copyrights in the Digital Age," *Wired* 2.03 –
http://www.wired.com/wired/archive/2.03/economy.ideas_pr.html

--- (October 2000). "The Next Economy of Ideas," *Wired*, 8.10 –
<http://www.wired.com/wired/archive/8.10/download.html>

Wired. (June 2004). "The Free and The Unfree," *Wired* 12.06 –
<http://www.wired.com/wired/archive/12.06/free.html>

Kollock, P. (1999). "The Economies of Online Cooperation: Gifts and public goods in cyberspace", in M. Smith and P. Kollock (eds.), *Communities in Cyberspace*. Routledge, London. pp. 220-239 –
<http://www.sscnet.ucla.edu/soc/faculty/kollock/papers/economies.htm>

6. קריפטו: הזכות לפרטיות וחופש ההצפנה
סינג, ס. (2003). *סודות ההצפנה – תולדות המצפניים והמפענחים ממצרים העתיקה ועד פיזיקת הקוונטים*. תל-אביב: ידיעות אחרונות. עמודים 326-361, 408-378.
תדפיס 10385 (1100546)

רפאלי, ש. (25 במאי, 2006). "קשרים של פחד". *גלובס-לוג-אין*: 54-55 –
<http://sheizaf.rafaeli.net/>

Boutin, P. (January 28, 2004). "See You on the Darknet," *Slate* –
<http://slate.msn.com/id/2094336/>

ביי, חכים (שם בדוי). (2003). *T.A.Z. – אזור אוטונומי ארעי*. [תרגום מ. אלחנתי]. תל-אביב: רסלינג.
עמ' 107-52 בתדפיס 10383 (1100491) וגם עמ' 51-7 בתדפיס 10382 (1100490)

מזרחי, י. (13 במרץ, 2006). "מותה של הפרטיות", *האייל הקורא*-כתב עת לענייני תרבות ואקטואליה –
http://www.haayal.co.il/story_2575

May, T. C. (2001). "Crypto Anarchy and Virtual Communities," in P. Ludlow (ed.). *Crypto Anarchy, Cyberstates, and Pirate Utopias*. Cambridge, Mass: The MIT Press, pp. 65-79.
303.4834 LUD c (514995)

Also available at –

<http://www.idiom.com/~arkuat/consent/Anarchy.html>

Glave, J. (December 10, 1998). "Is Strong Crypto a Human Right?" *Wired News* –
<http://www.wired.com/news/politics/o,1283,16768,00.html>

7. P2P: שיתוף קבצים- מלחמת חופש או עבריינות צעצוע?

Shirky, C. (November 2000). What is Peer to Peer and What Isn't –
<http://www.openp2p.com/pub/a/p2p/2000/11/24/shirky1-whatisp2p.html?page=1>

ירון, ע. (22 בספטמבר, 2005). "תוכנות השיתוף במגננה בארץ ובעולם", *הארץ-קפטן אינטרנט* –
<http://www.haaretz.co.il/captain/pages/ShArtCaptain.jhtml?contrassID=11&subContrassID=0&itemNo=628098>

דרור, י. (2006). "זכויות יוצרים", מתוך *הפוליטיקה של הטכנולוגיה*. ת"א: מפה. עמ' 48-63.
שמור מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם תדפיס 10990 (1118302)

--- (3 במרץ, 2001). "המתכנתים הם לוחמי חופש". *וואלה* –
<http://news.walla.co.il/?w=/42596>

Minar, N. and M. Hedlund (2001). "A Network of Peers – Peer-to-Peer Models Through the History of the Internet," in A. Oram (ed.). *Peer-To-Peer: Harnessing the Benefits of a Disruptive Technology*. Sebastopol, CA: O'Reilly & Associates, Inc, pp. 3-20 – <http://www.oreilly.com/catalog/peertopeer/chapter/ch01.html>

Bowrey, K. and M. Rimmer (August 2002), "Rip, Mix, Burn: The Politics of Peer to Peer and Copyright Law," *First Monday* 7(8) – http://firstmonday.org/issues/issue7_8/bowrey/index.html

-- (22 ביוני, 2003). "להציל את האינטרנט (ריאיון עם פרופ' יוחאי בנקלר)". *הארץ – מוסף* : 52-48 – <http://news.walla.co.il/?w=/4/403063>

או גרסה קולית ובאנגלית -

Benkler, Y. (21.10.05). "Participation Revolution," *ITConversations* – <http://www.haaretz.co.il/captain/pages/CaptainArtSp.jhtml?itemNo=400724&objRows=55701&objTop=55700&retParam=Y>

:8 ווב 2.0

רשתות חברתיות ותוכנות קהילתיות.

סמוחה, ש. (10 בנובמבר, 2005). "יש מהפכה באוויר, אבל איזו?" *הארץ* - קפטן אינטרנט –

<http://www.haaretz.co.il/captain/pages/ShArtCaptain.jhtml?contrassID=11&subContrassID=4&itemNo=640308>

אביגד, ד. (1 בספטמבר, 2006). "ווב 2.0 – דבר חדש או רגיל מוצלח ביחסי ציבור?" *גלובס online* – <http://www.globes.co.il/serve/globes/docview.asp?did=1000128614&fid=845>

O'Reilly, T. (September 30, 2005). "What Is Web 2.0" – <http://www.oreilynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html>

Anderson, C. (July 2006). "People Power," *Wired* 14.07 – <http://www.wired.com/wired/archive/14.07/people.html>

-- (July 2006). "The Rise and Fall of the Hit," *Wired* 14.07 – <http://www.wired.com/wired/archive/14.07/longtail.html>

Young, R. (May 29, 2006). "Social Networks are the New Media," *GigaOM* – <http://gigaom.com/2006/05/29/social-networks-are-the-new-media/>

Reiss, S. (July 2006). "His Space," *Wired* 14.07 – http://www.wired.com/wired/archive/14.07/murdoch_pr.html

Garfield, S. (June 18, 2006). "How to make 80 million friends and influence people," *The Observer* – <http://observer.guardian.co.uk/review/story/0,,1799881,00.html>

צפייה מומלצת:

מושב בנושא "עידן התוכנה הקהילתית". (פברואר 2006). קטע וידיאו מהכנס העשירי השנתי של איגוד האינטרנט הישראלי –

http://www.isoc.org.il/conf2006/videos/community/main_files/0Media.html

הבלוגוספירה: "יש גולשים מגולגלים בתוך נייר עיתון"

ווסט, ג. (2004). "מו"לות/ עיתונאות פתוחה", מתוך *הקתדרלה והבוזאר ועוד מאמרים על קוד פתוח וחופש המידע*, עמ' 45-53 –

http://y2hack4.org/book/pdfs/openheb_45_54.pdf

- ויסמן, כ. (חורף 2004). "של מי הבלוג הזה לעזאזל", פנים 30 : 46-54 –
<http://www.itu.org.il/Index.asp?ArticleID=2169&CategoryID=579&Page=2>
- דרור, י. (2006). "הבלוג", "העיתונות החדשה", מתוך הפוליטיקה של הטכנולוגיה. ת"א: מפה. עמ' 109-114, 114-120.
שמור מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם תדפיס 10991 (1118303)
- פרנקל-פארן, ע. (2006). "העיתונות בעידן הבלוג: הבלוג כאוונגרד של מהפכת התקשורת האלטרנטיבית", מתוך עיתונות מקוונת. ירושלים: הוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה.
אין
- הכט, י (פברואר 2006). "הביטוי העצמי המקוון – המקרה של הבלוג". איגוד האינטרנט הישראלי –
http://www.isoc.org.il/magazine/magazine5_8.html
- רפאלי, ש. (13 ביולי, 2006). "בתוך נייר עיתון". גלובס-לוג-אין: 38-39 –
<http://sheizaf.rafaeli.net/>
- Lenhart, A. & S. Fox. (July 19, 2006). "Bloggers; A portrait of the Internet's new storytellers," *Pew/Internet* –
<http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP%20Bloggers%20Report%20July%2019%202006.pdf>
- וויקיפדיה: עיני ערך אנציקלופדיה שיתופית.
מור, ג. (23 ביולי, 2003). "וויקיפדיה עלתה לארץ". *ynet*-אינטרנט –
<http://www.ynet.co.il/articles/1,7340,L-2703158,00.html>
- סרברניק, ר. (15 בדצמבר, 2005). "האנציקלופדיה המקוונת ויקיפדיה מדויקת לא פחות מבריטניקה", *וואלה!חדשות* –
<http://news.walla.co.il/?w=/124/825856>
- דרור, י. (2006). "לא ווקי-ווקי", מתוך הפוליטיקה של הטכנולוגיה. ת"א: מפה. עמ' 87-88.
שמור מדעי-המדינה לפי דרו.פו (1105183) וגם תדפיס 11002 (1116763)
- McHenry, R. (November 15, 2004). "The Faith-Based Encyclopedia," *TCSDaily-Technology, Commerce, Society* –
<http://www.tcsdaily.com/article.aspx?id=111504A>
- Sanger, L. (December 31, 2004). "Why Wikipedia Must Jettison Its Anti-Elitism," *kuro5hin-technology and culture, from the trenches* –
<http://www.kuro5hin.org/story/2004/12/30/142458/25>
- רפאלי, ש. (20 ביולי, 2006). "קיץ עצבני". גלובס-לוגאין - <http://sheizaf.rafaeli.net/>
- תמיר, א. (29 ביולי, 2005). "מלחמות ויקיפדיה". נענע-מחשבים –
<http://net.nana.co.il/Article/?ArticleID=196564&sid=127>
9. העתיד כבר כאן: ונעבור לתחזית
- Stewart, B. (October 2, 1995). "Two Questions," in *Scenarios: The Future of the Future* – *Wired* –
<http://www.wired.com/wired/scenarios/2questions.html>
- Pew/ Internet. (January 2005). *The Future of the Internet* –
http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Future_of_Internet.pdf
- Elon University/Pew Internet Project. (2005). "Imagining the Internet: A History and Forecast" –
<http://www.imaginingtheinternet.org/>

Citizens Online. (August 27, 2006). – “A new Society for the 21st century Statistics” – <http://www.citizensonline.org.uk/statistics>

הכט, י. (מאי 2005). "הדמוקרטיה: ציפיות ואכזבות מהעידן הווירטואלי". *איגוד האינטרנט הישראלי* – http://www.isoc.org.il/magazine/magazine5_5.html

דאהן, מ. (חורף 2004). "חלק מהחיים לא מהפכה", *פנים* 30 – <http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=10912&author=1760>

רפאלי, ש. (6 ביולי, 2006). "שיר אשיר ברשת". *גלובס-לוג-אין*: 34-35 – <http://sheizaf.rafaeli.net/>

צפייה מומלצת:

Sloan, R. & M. Thompson. In the Year 2014. Museum of Media History: *Futurist History Peering at Where the Internet is Going* (8 min.) - <http://www.robinsloan.com/epic/>

בהצלחה!